

QO‘QON UNIVERSITETI XABARNOMASI

ILMIY-ELEKTRON JURNALI
5-SON

**KOKAND UNIVERSITY
HERALD** | **2022**
VOLUME №5

**QO‘QON
UNIVERSITETI
XABARNOMASI
5-SON**

**KOKAND
UNIVERSITY
HERALD
VOLUME 5**

**ВЕСТНИК
КОКАНДСКОГО
УНИВЕРСИТЕТ
ВЫПУСК 5**

5/2022

QO'QON UNIVERSITETI

XABARNOMASI

Ilmiy-elektron jurnali

Tahrir kengashi raisi:

G'.E.Zaxidov

Bosh muharrir:

Sh.R.Ruziyev

Tahrir kengashi mas'ul kotibi:

A.A.Yusupov

Tahririyat hay'ati:

1. I.f.d., prof., S. G'ulomov (O'z.R. Fanlar Akademiyasi)
2. DSc., prof., Sh. I. Mustafakulov
3. DSc., Mark Rozenbaum (AQSH)
4. PhD., I. Bobojonov (IAMO, Germaniya)
5. PhD., N. Djanibekov (IAMO, Germaniya)
6. PhD., K. Akramov (IFPRI, AQSH)
7. PhD., N. Yusupov (Woosong University, J.Koreya)
8. DSc., D. Xosilova (University of Wyoming, AQSH)
9. I.f.d., prof., B. Salimov (TDIU)
10. I.f.d., prof., K. Axmedjanov (KIUT)
11. I.f.d., prof., N. Maxmudov (TDIU)
12. PhD., Sh. Aktamov (Singapur universiteti)
13. I.f.d., prof., U. Gafurov (TDIU)
14. I.f.d., prof., X. Qurbonov (TDIU)
15. F.f.n., dotsent D. Xodjayeva (QDPI)
16. I.f.n., dotsent, N. Urmonov (TDIU)
17. F.f.d., prof., Sh. Shaxobidinova (ADU)
18. F.f.d., prof., M. Umarxodjayev (ADU)
19. I.f.n., dotsent, J. Qambarov (FarPI)
20. PhD, dotsent, D. Rustamov (ADU)
21. I.f.n., dotsent, A. Islamov (Qo'qon universiteti)
22. PhD., M.Najmiddinov (Qo'qon universiteti)

Qo'qon universiteti xabarnomasi

("Вестник Кокандского университета – Kokand University Herald") ilmiy-elektron jurnali Qo'qon universiteti Kengashining qaroriga asosan tashkil etilib, 2020-yil 10- oktabrda O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №1138 raqami bilan ro'yxatidan o'tkazilgan, shuningdek davlatlararo standartlar talabi asosida O'zbekiston Milliy kutubxonasidan jurnal uchun 2181-1695 ISSN-raqami olingan.

© "Kokand University" – 2022

Tahririyat manzili:

150100, Farg'ona viloyati, Qo'qon shahri, Turkiston ko'chasi, 28 a-uy, 1-xonadon

Mundarija:/Outline:

Iqtisodiyot / Economy			
1.	I. Foziljonov	Modern methods for forecasting cash flows	3-6
2.	D. Nuritdinova	Management of processes of implementation of state interactive services through information technologies	7-9
3.	Tsoy Marina.	The role of gender equality in poverty reduction and decent job creation - world experience and practice of Uzbekistan	10-13
4.	B. Turanboyev B. Rajabboyev	Puzzles involving the stock market, inflation and the predictability of stock market returns	14-17
5.	A. Bakirbekova	К вопросу об управлении человеческими ресурсами в международных компаниях	18-25
6.	J. Kambarov	Yangi sanoat inqilobini risk boshqaruviga ta'siri masalalari	26-29
7.	F. Mulyadinov	Sanoat korxonalari va biznes faoliyatida integratsion axborot tizimlari	30-35
8.	M. Diyarova	Qurilish sohasida kichik biznes sub'yektlarining innovasion faoliyati va uni tashkil etishning asosiy tamoyillari	36-39
9.	R. Toxirov	Tadbirkorlik subyektlari samaradorligini baholashning uslubiy yondashuvlari	40-43
10.	M. Boltayeva, A. Suyunov	Mamlakat iqtisodiyotida turizmni rivojlantirishning ijtimoiy-iqtisodiy ahamiyati	44-46
11.	O. Ahmadjonov	O'zbekistonda islomiy moliya tizimini qo'llash istiqbollari	47-51
12.	M. Tojiyeva	Biznesni rivojlantirish samaradorligi hamda uni baxolashning uslubiy yondashuvlari	52-58
Pedagogika / Pedagogy			
13.	K. Kaziyeu, Sh. Bisenova, F. Khamidullayev	Reflection as a quality for effective professional activities and self-development	59-63
14.	G. Umirova	Iqtisodiyotimizni rivojlantirishda innovatsiyalarning tutgan o'rni va roli	64-66
15.	F. Berdibekova	Akmeologik yondashuv asosida o'qituvchilarning kasbiy mahoratini rivojlantirish	67-70
16.	M. Salayeva M. Djumabaeva	Bo'lajak pedagoglarni kasbiy tayyorlash jarayonida kreativ faoliyatini rivojlantirish	71-74
17.	B. Ergasheva	Kompetensiyaviy yondashuv asosida bo'lajak tarbiyachilarni kasbiy faoliyatga tayyorlash texnologiyasi pedagogik muammo sifatida	75-77
18.	M. Baqoyeva	Maktabgacha katta yoshdagi tarbiyalanuvchilarda bilishga qiziqishni rivojlantirish texnologiyasi	78-81
19.	L. Axmadaliyev	Qayyumiy" asaridagi №3-16-fiqralarning tazkira qo'lyozma va nashri o'rtasidagi matnii-qiyosiy tadqiqi	82-88
20.	S. Muxabbat	O'zbek pedagogikasi tarixini davrlashtirishning nazariy asoslarini takomillashtirish tarixiy-pedagogik zarurat sifatida	89-92
21.	A. Tangriyev	Yosh dzyudochilarda tezkor-kuch qobiliyatining samaradorligini oshirish	93-95
Fizika / Physics			
22.	G. Nafasova	Bo'lajak fizika o'qituvchilarida mantiqiy kompetentligini rivojlantirishning didaktik imkoniyatlari	96-97
23.	G'. Nafasov D. Abduraimov	Transversal izotrop jism uchun ikki o'lchovli termoelastik bog'liq masalani sonli modellashtirish va uning dasturiy ta'minoti	98-103
Lingvistika / Linguistics			
24.	M. Xolova O. Lolayeva	Lingvistikada orfografik tamoyillar va tahlillar	104-106

O'ZBEK PEDAGOGIKASI TARIXINI DAVRLASHTIRISHNING NAZARIY ASOSLARINI TAKOMILLASHTIRISH TARIXIY-PEDAGOGIK ZARURAT SIFATIDA

Salaeva Muxabbat Saburovna

Urganch davlat universiteti professori, pedagogika fanlari doktori,

Email: msalayeva@mail.ru

MAQOLA HAQIDA	ANNOTATSIYA
<p>Qabul qilindi: 24-dekabr 2022-yil Tasdiqlandi: 26-dekabr 2022-yil Jurnal soni: 5 Maqola raqami: 20 DOI: https://doi.org/10.54613/ku.v5i5.225</p>	<p>Maqolada o'zbek pedagogikasi tarixini davrlashtirishning nazariy asoslarini takomillashtirish tarixiy-pedagogik zarurat sifatidagi haqida so'z yuritiladi.</p>
KALIT SO'ZLAR/ КЛЮЧЕВЫЕ СЛОВА/ KEYWORDS	
<p>Madaniy-ma'naviy meros, davrlashtirish, takomillashtirish, tarixiy-pedagogik zarurat, ma'naviy-ma'rifiy takomil, sharqona ta'lim-tarbiya, insonparvarlik, pedagogik qarash, yozma yodgorliklar, tarixiy tajriba, pedagogik fikrlar rivoji, aksiologik, antropologik.</p>	

Kirish. Jahonda pedagogika tarixini davrlashtirish asosida o'sib kelayotgan yosh avlodni ma'naviy-ma'rifiy takomilini yanada yuksaltirish, ta'lim-tarbiya jarayoniga pedagogik texnologiyalarni tadbiq etish taraqqiyotning global tendentsiyasi hisoblanadi. Ayni vaqtda AQSH, Buyuk Britaniya, Germaniya, Frantsiya, Xitoy, Yaponiya, Rossiya, Janubiy Koreya kabi rivojlangan mamlakatlarda, shaxs ta'lim-tarbiyasining nazariy-amaliy asoslarini mujassamlashtirgan pedagogikaning rivojlanish qonuniyatlarini aniqlash orqali muayyan davrda yashagan jamiyat a'zolarining ma'naviyati va intellektual salohiyati insoniyat madaniyatining yuksalish omillaridan biri sifatida e'tirof etilmoqda. Globalshuv jarayonida dunyoda sharqona ta'lim-tarbiyaning insonparvarlik mohiyatini, uning ma'rifiy-madaniy rolini va rivojlanish yo'nalishlarini ilmiy asosda o'rganish va keng jamoatchilikka yetkazishga e'tibor qaratilmoqda.

Jahonda pedagogika tarixini yangi pedagogik paradigmalar asosida davrlashtirish pedagogika tarixining taraqqiyotini strategik rivojlantirish yo'llarini belgilash, milliy-ma'naviy qadriyatlarining umuminsoniy ahamiyatini yuksaltirish, jahon pedagogikasi tarixining metodologik asoslarini takomillashtirishga doir nazariy tadqiqotlar olib borilmoqda. O'zbek pedagogikasi tarixining jahondagi boshqa xalqlar pedagogikasiga ko'rsatgan ta'sirini o'rganish, milliy-ma'naviy qadriyatlarining umuminsoniy ahamiyatini anglash, pedagogikaga oid bilimlarning jamiyat taraqqiyotiga ko'rsatadigan ta'sirini tasavvur qilishlari uchun imkoniyat yaratishning pedagogik mexanizmlarini takomillashtirish dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Yosh avlodning ilmiy dunyoqarashini kengaytirish, milliy-ma'naviy qadriyatlarining umuminsoniy ahamiyatini anglab yetishlarida pedagogika tarixini davrlashtirishni yangi nazariy-metodologik tamoyillar asosida o'rganish va taraqqiyot yo'lini aniqlashtirish muhim omil sifatida xizmat qiladi.

Mamlakatimizda o'zbek pedagogikasi tarixini davrlashtirish asosida xalqimizning boy madaniy-ma'naviy merosidan ta'lim-tarbiya tizimini yanada rivojlantirish hamda me'yoriy-uslubiy ta'minotini kengaytirishga zamin yaratadi. Shu bois uzluksiz ta'lim tizimida ta'limning sifatini va tarbiyaviy ishlarining samaradorligini oshirish

pedagogika tarixiga oid manbalardan unumli foydalanish zaruriyatini yuzaga keltirmoqda. Eng

qadimgi yozma yodgorliklarda, Avesto, Qurhoni Karim, Xadislari singari milliy-ma'naviy meroslarimizning mazmun va mohiyatini to'g'ri talqin qilish, ularda ifodalangan g'oyalarni kelajak avlod ongida umuminsoniy va milliy qadriyatlar uyg'unligini ta'minlash ustuvor vazifa sifatida belgilanib, O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasida «jismonan sog'lom, ruhiy va intellektual rivojlangan, mustaqil fikrlaydigan, qat'iy hayotiy nuqtai nazarga ega, Vatanga sodiq yoshlarni tarbiyalash...»⁷⁰ ustuvor vazifa etish natijada o'zbek pedagogikasi tarixini davrlashtirishning nazariy metodologik asoslarini takomillashtirishga yanada kengroq sharoitlar yaratiladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi «O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida»gi PF-4947-son Farmoni, 2017-yil 27-martdagi O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzurida Imom Buxoriy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida»gi PQ-2855-son qarori⁷¹, 2017-yil 24-maydagi «Qadimiy yozma manbalarni saqlash, tadqiq va targ'ib qilish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida»gi PQ-2995-son qarori⁷² hamda 2017-yil 23-iyundagi «O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzurida O'zbekistondagi Islom tsivilizatsiyasi markazini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida»gi PQ-3080-son qarori⁷³, «O'zbekiston Respublikasida milliy madaniyatni yanada rivojlantirish kontsepsiyasi» 2018-yil 28-noyabrda PQ-4038-son qarori⁷⁴ ijrosini ta'minlash maqsadida Vazirlar Mahkamasi qarori hamda mazkur faoliyatga tegishli boshqa me'yoriy-huquqiy hujjatlarda belgilangan vazifalarni amalga oshirishga ushbu dissertatsiya tadqiqoti muayyan darajada xizmat qiladi.

Adabiyotlar tahlili. Pedagogika tarixini davrlashtirishning nazariy-metodologik asoslarini takomillashtirish bilan bog'liq ilmiy izlanishlar jahonning yetakchi ilmiy markazlari va oliy ta'lim muassasalari, jumladan, Heidelberg University of Education (Germaniya), New York University (AQSH), Korea National University of

⁷⁰ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi PF-4947-son Farmoni. - O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami. 2017 y., 6-son, 70-modda. 38 bet.

⁷¹ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzurida Imom Buxoriy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida»gi 2017-yil 27-martdagi PK-2855-son qarori. "Xalq so'zi" gazetasi.2017- yil. № 85 son. 28- mart.1-2 bet.

⁷² O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 - yil 24-maydagi «Qadimiy yozma manbalarni saqlash, tadqiq va targ'ib qilish tizimini yanada takomillashtirish chora tadbirlari to'g'risida»gi 2995-sonli qarori. "Xalq so'zi" gazetasi.2017- yil. № 103 son.25- may.1-2 bet.

⁷³ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 23 iyundagi O'zbekistonda «Islom madaniyatini markazini tashkil etish haqida»gi Qarori. "Xalq so'zi" gazetasi.2017 yil. № 125 son.24 iyung'.1-2bet.

⁷⁴ O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 24-maydagi «Qadimiy yozma manbalarni saqlash, tadqiq va targ'ib qilish tizimini yanada takomillashtirish chora tadbirlari to'g'risida»gi 2995-sonli qarori. "Xalq so'zi" gazetasi.2017 yil. № 103 son.25 may.1-2bet.

Education (Koreya), Seoul National University, Puchong University, Chonbuk National University (Janubiy Koreya), Miyagi pedagogika universiteti (Yaponiya), Kyoto University of Education (Yaponiya), Belgorod davlat universiteti (Rossiya), Ta'lim akademiyasi (Rossiya)da amalga oshirilmoqda.

Pedagogik qarashlarning shakllanish va rivojlanishining tarixiy tajribasini o'rganishga oid jahonda olib borilgan tadqiqotlar natijasida quyidagi ilmiy natijalar olingan: Pedagogik fikrlar taraqqiyotini tadqiq etishning qiyosiy-tipologik modellari ishlab chiqilgan (Heidelberg University of Education); ta'limning tarixiy rivojlanish tendentsiyalari va istiqbollarini belgilash indikatorlari aniqlashtirilgan (New York University); milliy ta'lim - tarbiyaning funktsional - tuzilmasi takomillashtirilib, an'ana va qadriyatlarini ta'lim mazmuniga singdirish texnologiyalari yaratilgan (Kyoto University of Education); pedagogik fikrlar rivojining aksiologik va antropologik jihatlari aniqlashtirilgan (Korea National University of Education); pedagogika fanining rivojlanish tarixi va etnopedagogikaning o'ziga xos xususiyatlari, ilmiy-pedagogik g'oyalar tahlil qilingan (Belgorod davlat universiteti).

Jahonda pedagogika tarixini davrlashtirish bo'yicha quyidagi yo'nalishlarda tadqiqot ishlari olib borilmoqda: butunjahon tarixiy pedagogik jarayon kontsepsiyasi, modeli, istoriografiyasini shakllantirish; eng qadimgi yozma yodgorliklarda ifodalangan pedagogik g'oyalardan bugungi kungacha yaratilgan pedagogik nazariyalarning mazmunini aniqlashtirish; turli davrlarda foydalanilgan ta'lim-tarbiya vositalari, usullari va metodlarini yaxlit pedagogik jarayon bilan integratsiyasini ta'minlash; eng qadimgi zamonlardan boshlab hozirgi davrgacha yuz bergan pedagogik fikrlar rivojlanishiga oid har bir davrning o'ziga xos xususiyatlarini ilmiy tasniflash.

Mamlakatimizda O'rta Osiyo xalqlari pedagogik fikrlari taraqqiyotini o'rganishga doir izlanishlar Sh.Abdullaeva, U.Aleuov, X.Aliqulov, A.Zunnunov, X.Ibraimov, Z.Mirtursunov, O.Musurmonova, S.Nishonova, S.Rajabov, F.Rasulova, A.Sohibov, M.Xayrullaev, K.Xashimov, H.Hamidov, O.Hasanboeva, J.Hasanboev, S.Hasanovlar tomonidan amalga oshirilgan bo'lib, mazkur tadqiqotlarda pedagogika tarixini davrlashtirishning ayrim jihatlari yoritib berilgan.

Mustaqil Davlatlar Hamdo'stligi (MDH) mamlakatlarida I.N.Andreeva, V.V.Bartol'd, T.S.Butorina, Z.I.Vasil'evalar, E.N.Gusinskiy, A.N.Djurinskiy, G.M.Kodjaspirova, A.I.Piskunova, V.G.Trosyanlar pedagogikada mutafakkirlar asarlaridan foydalanish muammolari to'g'risida ilmiy izlanishlar olib borganlar.

Pedagogika tarixini davrlashtirishning har bir bosqichidagi o'ziga xos xususiyatlari xorijiy olimlar K.A.Dridger, I.G.Pestalotsti, M.A.Jo'shon, K.Yilmaz, Dj.S.Trimengem, Frederik Starr, Eyji Mano, Magida Mahluf, Mark Bonnel, Yul' Yanssens, Vilg'frid de Graaf va Masataka Takeshitalar tomonidan amalga oshirilgan bo'lib, mazkur ilmiy izlanishlarda pedagogika tarixini davrlashtirish, har bir tarixiy davrda shakllangan ta'lim tizimi hamda alloma va mutafakkirlarning pedagogik qarashlari tadqiq etilgan.

Pedagogika tarixini davrlashtirish yaxlit fundamental pedagogik tadqiqot sifatida o'rganilmaganligi respublikamizda pedagogika tarixini milliy istiqloq g'oyasi va mafkurasi asosida yangicha kontekstda o'rganish va davrlashtirishning nazariy-metodologik asoslarini takomillashtirish dolzarb masala ekanligini ko'rsatadi.

Tadqiqot ishimizda mustaqillik yillarida vujudga kelgan pedagogik nazariyalarning tahliliga alohida to'xtalishga harakat qildik. Muayyan davrda vujudga kelgan qarashlar ta'lim-tarbiya sohasidagi ma'rifiy fikrlar yaxlit olingan davrlar doirasida o'rganilishi pedagogika fanida davrlashtirish muammosini hal qilishning dolzarb vazifalaridan biri hisoblanadi. Pedagogika fanida davrlashtirish muammosining hal qilinishi barobarida pedagogika tarixi yo'nalishida amalga oshiriladigan tadqiqotlarni izchil tizimga solish imkoniyati tug'iladi.

Asrlar davomida ota-bobolarimiz yaratgan boy pedagogik merosni bosqichma-bosqich o'rganish, ilmiy tahlil qilish, ommalashtirish va bu sohadagi ilg'or qarashlarni milliy g'oya nuqtai nazaridan yondashgan holda ta'lim tizimiga tadbiiq etish, o'zbek xalqining o'tmishdagi boy pedagogik tajribasidan ta'lim-tarbiya jarayonida foydalanish yo'llarini ilmiy jihatdan tadqiq qilish pedagogika fani oldida turgan dolzarb vazifalardan biridir. Bu sohada S.Rajabov, Z.Mirtursunov, M.Hayrullaev, E.Qodirov, A.Zunnunov, M.Murodov, I.Hasanxo'jaev, K.Xoshimov, O.Hasanboeva, J.Hasanboev, H.Hamidov, X.Aliqulov, S.Nishonova, S.Hasanov, U.Aleuov, M.Inomova va boshqa olimlar ilmiy tadqiqot ishlari olib borgan bo'lsalarda, o'zbek

pedagogikasi tarixini davrlashtirishning nazariy asoslari muammosi bugungi kunga qadar pedagogika fanida maxsus tadqiqot obhakti bo'lgan emas. Zeroki, mustaqillik yillaridan boshlab o'zbek xalqining boy ma'naviy tarbiyaga oid ulkan merosi mavjud ekanligi arxeologlar, etnograflar, tarixchilar, faylasuflar, dinshunoslar tomonidan e'tirof etilib, keng tadqiq qilinmoqda. Mana shu ulkan merosning pedagogik qirralarini ochish va davrlashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Davrlashtirish muammosi o'zbek pedagogikasi tarixi fanida fundamental tadqiqot sifatida o'z yechimini topishi lozim. O'zbek xalqining ta'lim-tarbiyaga oid qarashlari to'planib, ilmiy tahlil qilinishi bilan uning o'tmishda yaratgan boy pedagogik merosidan bugungi kun amaliyotida samarali foydalanish yo'llari ko'rsatiladi.

O'zbek xalqining ta'lim-tarbiyaga oid qarashlarini ilmiy-tarixiy manbalar yordamida chuqur o'rganish, tahlil qilish hamda ta'lim jarayoniga tadbiiq etish shakllari, vositalari va metodlarini aniqlash orqali pedagogika tarixini yangicha yondashuv asosida davrlashtirish muammosiga yechim topiladi. Bu maqsadga quyidagilar yordamida erishiladi:

- *pedagogika tarixi yo'nalishida amalga oshiriladigan tadqiqotlarni izchil tizimga solish;*
- *asrlar davomida ota-bobolarimiz yaratgan boy pedagogik merosni bosqichma-bosqich o'rganish va ommalashtirish;*
- *o'zbek pedagogikasi tarixi sohasidagi ilg'or pedagogik qarashlarni milliy g'oya nuqtai nazaridan yondashgan holda ta'lim tizimiga tadbiiq etish;*
- *pedagogika tarixi yo'nalishida amalga oshirilgan tadqiqotlarda o'zbek xalqining o'tmishda yaratgan ilmiy hamda ma'naviy-ma'rifiy merosi, ta'lim-tarbiya sohasidagi ilg'or pedagogik qarashlarni ilmiy jihatdan o'rganish, ularni ta'lim jarayoniga tadbiiq etish, vosita va usullarini belgilab berish.*

Bunday vazifalarni amalga oshirish barobarida pedagogika oliy o'quv yurti talabalari uchun O'zbekistonda «Pedagogika tarixi» kursi bo'yicha yangi o'quv qo'llanma ishlab chiqiladi va «Didaktika» kursi o'tmishda yuqori samaradorlikka ega bo'lgan ta'lim-tarbiya metodlari, usullari va shakl, vositalari haqidagi ilmiy-uslubiy tavsiyalar bilan boyitiladi.

Shu tariqa, o'zbek pedagogikasi tarixi taraqqiyotini o'rganganda yaxlit davrlar ko'rib chiqilishi, har bir davrda yaratilgan ma'naviy-ma'rifiy va pedagogik qarashlar, ta'limning metodologiyasi va o'ziga xos metodlari, yo'nalishlari chuqur tahlil qilinib, ularning samaradorlik darajasi aniqlanishi lozim.

Tadqiqot metodologiyasi. tarixiy, retrospektiv va nazariy-uslubiy manbalarni tahlil qilish, olingan ma'lumotlarni umumlashtirish va sharhlash, kuzatish, suhbat, anketa, kontent tahlil, kvalimetriya va ekspert baholash.

Natija va muhokama. Asrlar davomida ota-bobolarimiz yaratgan boy pedagogik merosni bosqichma-bosqich o'rganish, ilmiy tahlil qilish, ommalashtirish va bu sohadagi ilg'or qarashlarni milliy g'oya nuqtai nazaridan yondashgan holda ta'lim tizimiga tadbiiq etish, o'zbek xalqining o'tmishdagi boy pedagogik tajribasidan ta'lim-tarbiya jarayonida foydalanish yo'llarini ilmiy jihatdan tadqiq qilish pedagogika fani oldida turgan dolzarb vazifalardan biridir. Bu sohada S.Rajabov, Z.Mirtursunov, M.Hayrullaev, E.Qodirov, A.Zunnunov, M.Murodov, I.Hasanxo'jaev, K.Xoshimov, O.Hasanboeva, J.Hasanboev, H.Hamidov, X.Aliqulov, S.Nishonova, S.Hasanov, U.Aleuov, M.Inomova va boshqa olimlar ilmiy tadqiqot ishlari olib borgan bo'lsalarda, o'zbek pedagogikasi tarixini davrlashtirishning nazariy asoslari muammosi bugungi kunga qadar pedagogika fanida maxsus tadqiqot obhakti bo'lgan emas. Zeroki, mustaqillik yillaridan boshlab o'zbek xalqining boy ma'naviy tarbiyaga oid ulkan merosi mavjud ekanligi arxeologlar, etnograflar, tarixchilar, faylasuflar, dinshunoslar tomonidan e'tirof etilib, keng tadqiq qilinmoqda. Mana shu ulkan merosning pedagogik qirralarini ochish va davrlashtirish muhim ahamiyat kasb etadi.

Davrlashtirish muammosi o'zbek pedagogikasi tarixi fanida fundamental tadqiqot sifatida o'z yechimini topishi lozim. O'zbek xalqining ta'lim-tarbiyaga oid qarashlari to'planib, ilmiy tahlil qilinishi bilan uning o'tmishda yaratgan boy pedagogik merosidan bugungi kun amaliyotida samarali foydalanish yo'llari ko'rsatiladi.

O'zbek xalqining ta'lim-tarbiyaga oid qarashlarini ilmiy-tarixiy manbalar yordamida chuqur o'rganish, tahlil qilish hamda ta'lim jarayoniga tadbiiq etish shakllari, vositalari va metodlarini aniqlash orqali pedagogika tarixini yangicha yondashuv asosida davrlashtirish muammosiga yechim topiladi. Bu maqsadga quyidagilar yordamida erishiladi:

- *pedagogika tarixi yo'nalishida amalga oshiriladigan tadqiqotlarni izchil tizimga solish;*
- *asrlar davomida ota-bobolarimiz yaratgan boy pedagogik merosni bosqichma-bosqich o'rganish va ommalashtirish;*
- *o'zbek pedagogikasi tarixi sohasidagi ilg'or pedagogik qarashlarni milliy g'oya nuqtai nazaridan yondashgan holda ta'lim tizimiga tadbiiq etish;*
- *pedagogika tarixi yo'nalishida amalga oshirilgan tadqiqotlarda o'zbek xalqining o'tmishda yaratgan ilmiy hamda ma'naviy-ma'rifiy merosi, ta'lim-tarbiya sohasidagi ilg'or pedagogik qarashlarni ilmiy jihatdan o'rganish, ularni ta'lim jarayoniga tadbiiq etish, vosita va usullarini belgilab berish.*

Bunday vazifalarni amalga oshirish barobarida pedagogika oliy o'quv yurti talabalari uchun O'zbekistonda «Pedagogika tarixi» kursi bo'yicha yangi o'quv qo'llanma ishlab chiqiladi va «Didaktika» kursi o'tmishda yuqori samaradorlikka ega bo'lgan ta'lim-tarbiya metodlari, usullari va shakl, vositalari haqidagi ilmiy-uslubiy tavsiyalar bilan boyitiladi.

Shu tariqa, o'zbek pedagogikasi tarixi taraqqiyotini o'rganganda yaxlit davrlar ko'rib chiqilishi, har bir davrda yaratilgan ma'naviy-ma'rifiy va pedagogik qarashlar, ta'limning metodologiyasi va o'ziga xos metodlari, yo'nalishlari chuqur tahlil qilinib, ularning samaradorlik darajasi aniqlanishi lozim.

Natijalar. Mahlumki, har bir ijtimoiy tuzumda insonning ma'naviy yuksalishini ta'minlovchi ta'lim-tarbiya, ma'naviyat va mahrifat kabi tushunchalar mavjud bo'lib, ular pedagogik taraqqiyot tarixidagi o'zgarishlarni jamiyat taraqqiyoti bilan bog'liq holda atroflicha o'rganishni taqozo etadi.

Jahondagi boshqa xalqlar qatori O'rta Osiyo xalqlari, jumladan, o'zbek xalqi ham ta'lim-tarbiya sohasida eng qadimiy va boy milliy pedagogik merosga ega. Bu dastlab xalq pedagogikasi namunalarida yaqqol ifodalangan.

Pedagogika ensiklopediyasida «xalq pedagogikasi» atamasiga quyidagicha ta'rif berilgan.

Xalq pedagogikasi.

1) muayyan xalqning ta'lim-tarbiyasi, mazmuni uning maqsad va vazifalari, shakl, vosita, usul va metodlarini o'zida mujassamlashtirgan pedagogika fanining alohida tarmog'i;

2) tarbiyaning maqsad va vazifalari borasida muayyan xalqning hayotiy tajribasi hamda turmush tarzida shakllangan amaliy qarashlar majmui; muayyan jamiyatda yashash uchun har bir odam amal qilishi shart hisoblangan va urf-odat, udum, xulq-odob, marosim, an'ana, turmush tarzi, badiiy ijod, o'yin singari empirik vositalarda namoyon bo'ladigan amaliy faoliyat hamdir.

Ma'lumki, muayyan bir xalq va unga mansub bo'lgan pedagogikaning mazmuni, xarakteri mazkur xalq yashab turgan sharoitning o'ziga xos xususiyatlarini bilan belgilanadi. O'zaro bir xil sharoitda yashagan turkiy xalqlarning madaniyati va aql-idroki, mazkur xalqqa xos bo'lgan pedagogik qarashlarning vujudga kelishiga asos bo'lgan. Shu nuqtai nazardan qaraganda O'rta Osiyo hududida yashagan turkiy xalqlar pedagogikasida umumiy jihatlari mavjud. Jumladan, taniqli pedagog A.E.Izmaylov bu haqda quyidagicha yozgan edi: «Qisman bo'lsa-da, turkman, qozoq, qirg'iz, qoraqalpoq, turkiy xalqlari hamda tojik xalqi og'zaki ijodi namunalari bilan tanishib chiqishimiz ana shu xalqlar pedagogikasida muayyan o'xshashlik va umumiyliklar borligini tasdiqladi»⁷⁵.

Darhaqiqat, o'zbek xalqining mashhur adibi Hamid Olimjonning ta'biri bilan aytganda: «Biz bir qorindan talashib chiqqan xalqlarning vakillarimiz. Bizning beshigimiz bir yerda bo'lgan. Qozoq onasining aytgan allasiga o'zbek bolasi ham uxlagan. O'zbek tojiklar bilan bir hovlida yashab kelgan. Navoiyni turkmanlar ham xuddi o'zbekday yaxshi ko'radilar. Qirg'izning to'yi o'zbeksiz o'tmagan. Bizning xalqimiz bir-biridan qiz olib, qiz berib quda bo'lib kelganlar. Bizning yigitlarimiz bir maydonda uloq chopganlar. Bizning urug'larimiz bir-biriga chatishib ketgan. Bizning xalqimizni bir-biridan ajratib bo'lmaydi».

Shunday ekan, o'zbek xalq pedagogikasi bilan O'rta Osiyo hududida yashagan qozoq, qirg'iz, turkman, qoraqalpoq kabi turkiy xalqlar hamda tojik xalq pedagogikasida umumiylikning mavjudligi ko'plab olimlar tomonidan ilmiy jihatdan asoslangan.

Turkiy xalqlar pedagogikasi keng qamrovli hodisadir. Ajdodlarimizning oilaviy-maishiy hayoti, ta'lim usullari, ibratli tajribalari

dostonlar, ertaklar, asotirlar, mavsumiy marosim qo'shiqlari, naqlar, rivoyatlar, afsonalar, maqollar, matallar, hikmatlar, aforizmlar, topishmoqlar, tez aytishlar, bolalar o'yinlari, allalar, to'y va aza qo'shiqlari, erkalashlar, ovutmachochlar, qiziqmachochlar, yalinchoqlar, hukmlagichlar, chorlamalar, cheklashmoqchalar, guldur-guplar, o'yin-kulgular bilan bog'liq lapar, aytishuv, o'lan, termalar, ramazon, boychechak, yomg'ir, quyosh, yulduz, suv aytilari, chandishlar, tegishmoqchalar, masharalamalar, «Navro'z», «Mehrjon», bahor, kuz, kish, yoz aytim qo'shiqlarida yorqin aks etgan.

Mahmud Qoshg'ariyning «Devonu lug'atit turk» asaridagi ayrim shehriy hikmatlar hamda boshqa manbalar orqali yetib kelgan asotirlar, qo'shiqlar, maqollar va topishmoqlar, shuningdek, «Manas» «Dada Ko'rkut», «Alpomish» singari eposlaridagi ta'lim-tarbiyaga doir fikrlar ajdodlarimiz pedagogik qarashlarining ifodalari hisoblanadi.

Bundan tashqari, «To'nyukuk», «Bilga-xaqon», «Kul tegin» yodnomalari va «Irk bitig» singari yozma yodgorliklarda ham turkiy xalqlarning juda qadim zamonlardagi pedagogik qarashlari o'ziga xos tarzda aks etgan. Bu pedagogik qarashlar mazkur xalqlarda umumiy sifat va xususiyatlarining shakllanishida ham muhim o'rin tutgan. Shuning uchun ham turkiy xalqlarning, shu jumladan, o'zbek xalqining uzoq davrlar davomida shakllangan og'zaki ijodida ifodalangan pedagogik qarashlari IX-XII asrlarda yashagan Muhammad ibn Muso al-Xorazmiy, Abu Nasr Forobiy, Abu Rayhon Beruniy, Abu Ali ibn Sino singari ko'plab mashhur qomusiy olimlarning pedagogik qarashlariga asos bo'lib xizmat qilgan.

Uzoq davrlar davomida shakllangan pedagogik g'oyalar ajdodlarimizning ta'lim-tarbiya sohasidagi qarashlariga asos bo'lgan. Chunonchi, Abu Rayxon Beruniy «Qadimgi xalqlardan qolgan yodgorliklar» asarini yaratishda xalq og'zaki ijodidagi pedagogik g'oyalarga tayangan. Abu Ali ibn Sino esa, o'zining «Donishnoma» asarida ona allasining tarbiyaviy ahamiyati haqida to'xtalib: «Bolani talabini qondirmoq uchun unga ikki narsa qo'llamoq kerak: Biri – bolani sekin-sekin tebratish, ikkinchisi-uni uxlatish uchun odat bo'lib qolgan musiqa-allalashdir. Shu ikkinisi qabul qilish miqdoriga qarab bolaning tanasi bilan badantariyaga va ruhi bilan musiqaga bo'lgan iste'dodi hosil qilinadi», deb yozadi.

Shubhasiz, biz yuqorida tahlil qilgan bu o'quv qo'llanmalar pedagogika tarixini o'rganishda talabalar uchun foydali bo'lib, Sharq xalqlari, xususan, o'zbek xalqining pedagogik merosi va ta'lim-tarbiyaviy g'oyalarini bilib olishga imkon yaratadi. Lekin mazkur qo'llanmalar ham mazmun-mundariyasi jihatidan an'anaviy usulda yozilgan va pedagogika tarixini ifoda etuvchi tushunchalarning omuxtalidir. Zero, Rossiya va O'zbekiston olimlari yaratgan darslik va o'quv qo'llanmalar orasidagi muhim farq 1976 yilda chop etilgan «Pedagogika tarixi» darsligining mazmuni Rossiya va Yevropa mamlakatlarining pedagogik-tarixiy merosidan iborat bo'lsa, 1996-1997-yillarda nashr etilgan ushbu o'quv qo'llanmalarining mazmuni asosan O'rta Osiyo va Sharq xalqlarining fan, madaniyat, ta'lim-tarbiyaga doir fikrlaridan iborat bo'lib qolgan va O'zbek pedagogikasi tarixi takomilini davrlashtirish tasnifi ham shartli va noto'liqdir.

Haqiqatan ham, pedagogika tarixini yaxlit, yagona madaniy, ma'naviy, pedagogik-tarixiy va nazariy asoslari rivojlanish jarayoni sifatida yoritish uchun ongimizda mustahkam o'rnatilgan qolgan yana bir tamoyildan ta'lim-tarbiyaga doir materiallarni ijtimoiy tuzum va formatsiyalar bilan uzviy bog'lab bayon etishdan voz kechish lozim. Bunday yondashuvning murakkab tomoni shundaki, jahondagi turli mamlakatlarning ijtimoiy-iqtisodiy va ma'naviy-ma'rifiy rivojlanishi bir xil bo'lmaydi, balki turlicha kechadi. Demak, jahon xalqlari pedagogik-tarixiy rivojlanish jarayonini bir tekis o'rganish va davrlashtirish imkoni bo'lmaydi.

Umuman, ijtimoiy rivojlanishda inson omili, kishilarning ongliligi, ma'naviyati, mafkurasi, g'oyaviy omillar hal qiluvchi ekanligini tahkidlash lozim. Ayniqsa, ta'lim-tarbiyaning mazmuni, shakli, ta'siri masalasida ota-ona, tarbiyachi, ustoz shaxsining ustuvor ekanligiga ehtibor qaratish zarur. Shuning uchun ham bo'lajak o'qituvchi shaxsini barkamol inson, ma'naviyatli ustoz-mutaxassis sifatida shakllantirish ustuvor vazifa hisoblanadi. Bu borada «Pedagogika tarixi» fanini o'rganish jarayonida o'zbeklar, O'rta Osiyo xalqlari o'tmishida bola

⁷⁵Измайлов А.Э. Народная педагогика: педагогическая воззрения народов Средней Азии и Казахстана. – М.: Просвещение, 1991. – 217 с.

ta'lim-tarbiyasiy sohasida to'plagan tajribalari, folg'lor asarlari, xalq pedagogikasining ilg'or g'oyalari o'rganish katta ahamiyat kasb etadi.

Xullas, O'zbekiston Respublikasining oliy o'quv yurtlari uchun «Pedagogika tarixi» fanining o'quv dasturlarini tuzish va o'quv qo'llanmalarini yaratishda yuqorida bayon etilgan xronologik tamoyil asosida yondashish va davrlashtirishga qat'iy amal qilish maqsadga muvofiqdir.

Xulosa. Xulosa o'rnida shuni alohida ta'kidlash joizki, ajdodlarimiz pedagogik merosini tahlil qilish va turli manbalarni o'rganish natijalari shuni ko'rsatmoqdaki, pedagogika tarixini davrlashtirishda turlicha hamda bir yoqlama yondashilgan bo'lib, bugungi kunda yangicha kontekstda pedagogika tarixini davrlashtirish zaruriyati vujudga kelgan. Pedagogika tarixini davrlashtirishda izchillik va haqqoniylik printsiplariga amal qilgan holda asrlar davomida ajdodlarimiz tomonidan yaratilgan pedagogik merosni tahlil qilish va tasniflash maqsadga muvofiqdir. Pedagogika tarixini davrlashtirishda siyosiy hamda tarixiy davrlashtirish haqidagi tasniflarga emas, balki mavjud pedagogik merosning mazmuni, xarakteri, o'ziga xos xususiyatlaridan kelib chiqish talab etiladi. Pedagogika tarixini yangicha kontekstda davrlashtirishda tarixiy taraqqiyotning muayyan bosqichida ilgari surilgan pedagogik qarashlar, g'oyalar, yondashuvlarni tahlil qilgan holda davrlashtirish masalasiga ehtibor qaratish kerak.

Adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – T.: O'zbekiston, 1992. – 46 b.
2. O'zbekiston Respublikasining 23.09.2020 yildagi O'RQ-637-son "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. <http://lex.uz/docs/-5013007>.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 7-fevraldagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi to'g'risida"gi PF-4947-son Farmoni. – O'zbekiston Respublikasi qonun hujjatlari to'plami, 2017 y, 6-son, 70-modda. 38 bet.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining «O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzurida Imom Buxoriy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazini tashkil etish chora-tadbirlari to'g'risida»gi 2017-yil 27-martdagi PK-2855-son qarori. "Xalq so'zi" gazetasi.2017- yil. № 85 son. 28- mart.1-2 bet.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 - yil 23-iyundagi O'zbekistonda «Islom madaniyati markazini tashkil etish haqida»gi Qarori. "Xalq so'zi" gazetasi.2017- yil. № 125 son. 24 - iyun.1-2 bet.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 - yil 24-maydagi «Qadimiy yozma manbalarni saqlash, tadqiq va targ'ib qilish tizimini yanada takomillashtirish chora tadbirlari to'g'risida»gi 2995-sonli qarori. "Xalq so'zi" gazetasi.2017- yil. № 103 son.25-may.1-2 bet.
7. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining «O'zbekiston Respublikasida milliy madaniyatni yanada rivojlantirish kontseptsiyasi» 2018 - yil 28- noyabrda PQ-4038-son Qarori
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 23 iyundagi O'zbekistonda «Islom madaniyati markazini tashkil etish haqida»gi Qarori. "Xalq so'zi" gazetasi.2017 yil. № 125 son.24 iyung'.1-2bet.
9. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 24-maydagi «Qadimiy yozma manbalarni saqlash, tadqiq va targ'ib qilish tizimini yanada takomillashtirish chora tadbirlari to'g'risida»gi 2995-sonli qarori. "Xalq so'zi" gazetasi.2017 yil. № 103 son.25 may.1-2bet.
10. Mirziyoev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag' ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo'shma majlisidagi nutqi. -T. O'zbekiston NMIU, 2016. - 56 b.
11. Mirziyoev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik - har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. Mamlakatimizni 2016 - yilda ijtimoiy-o'rtisodiy rivojlantirishning asosiy yakunlari va 2017- yilga mo'ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustuvor yo'nalishlariga bag'

Pedagogika tarixiga oid mavjud darsliklar, dasturlar, qo'llanmalar, ilmiy tadqiqotlarning tahlili shuni ko'rsatmoqdaki, mualliflar pedagogika tarixini davrlashtirishda yagona fikrga ega bo'lmasdan, bu masalaga goh siyosiy formatsiyalar, gohida tirixiy davrlar, ba'zan esa hududiy-geografik nuqtai nazardan yondashganliklari uchun ham turli davrlarda yaratilgan pedagogik g'oyalarning mazmuni, vujudga kelgan vaqti va ular orasidagi izchillik yetarlicha ochib berilmagan. Bu esa, o'z navbatida, talabalar, tadqiqotchilar va o'qituvchilarda turli davrlarda yaratilgan pedagogik g'oyalarning mazmuni, ular orasidagi uyg'unlik, izchillik haqida yetarlicha ilmiy tasavvurning mavjud emasligiga sabab bo'lmoqda. O'zbek pedagogikasi tarixi asrlar davomida xalq pedagogikasidan oziqlangan holda shakllangan va uning negizida muntazam rivojlanib boradi. Turli (IX-XII, XIV-XVI, XVI-XVIII, XVIII-XX asrning birinchi choragi, sobiq sovet hokimiyati va mustaqillik yillari) davrlarda vujudga kelgan pedagogik fikrlar o'zining muayyan mazmuniga ega bo'lib, ularni o'rganish, tahlil ilish, umumlashtirish pedagogika tarixini obhektiv davrlashtirish va ilg'or g'oyalardan bugungi kunda ta'lim tizimida samarali foydalanish imkonini beradi.

Shunday ekan, turli davrlarda vujudga kelgan pedagogik g'oyalar o'z negiziga ega bo'lib, mazkur asoslarni aniqlash pedagogika tarixini davrlashtirish bilan bir qatorda, ajdodlarimiz amal qilgan ta'lim usullari, metodlari, vositalari va tamoyillarini aniqlash, ulardan amaliyotda keng foydalanish imkonini yaratadi.

- ishlangan Vazirlar Mahkamasining kengaytirilgan majlisidagi mahruza, 2017-yil 14-yanvarg'... -T. O'zbekiston. NMIU, 2017. - 104 b.
12. Измаилов А.Э. Народная педагогика: педагогическая воззрения народов Средней Азии и Казахстана. – М.: Просвещение, 1991. – 217 с.
 13. Салаева М.С. Ўзбек педагогикаси тарихини даврлаштиришнинг назарий-педагогик асослари. Монографию. – Toshkent: Fan va tehnologiualar, 2008. – 180 b.
 14. Салаева М.С., Кислицина И.Л., Салаева М.С. Мирзо Улуғбек номидаги Ўзбекистон Миллий университетида сақланаётган ноёб қўлёзмалар коллекциялари. Монография. – Т.: Университет, 2018. – 112 б.
 15. Салаева М.С ва муаллифлар жамоаси. Педагогика. Энциклопедия. 3-жилд. – Т.: Ўзбекистон Миллий энциклопедияси, 2018. – 424 б.
 16. Салаева М.С. Просветительско-педагогические воззрения Мухаммада Ризо Огахи. // Вестник КОАНРУ. – Нукус, 2001. №4. – С. 63. (13.00.00 2001)
 17. Салаева М.С. Битиктошларда битилган тарбия нишонлари. // Халқ таълими. – Тошкент, 2003. №6. – Б. 106-109. (13.00.00 2003)
 18. Салаева М.С. Педагогика тарихини даврлаштириш замон талаби. // Халқ таълими. – Тошкент, 2004. №2. – Б.17-19. (13.00.00 2004)
 19. Салаева М.С. Действующие теоретические и практические основы периодизации истории узбекской педагогики. // Педагогические науки. Москва, 2011. №5. – С. 12-13. (13.00.00 01.07.2011 №26)
 20. Salayeva M.S. Directions and content of pedagogical researches held in Uzbekistan during the independence years.// The advanced science. Open access journal. - USA, 2011. – Issue 3, – P. 37-40. (13.00.00 2011 №1)
 21. Salayeva M.S. Pedagogical Conditions of Using the Materials of the Uzbek National Pedagogics in the Pedagogical Course Studying.// Eastern European Scientific Journal. Ausgabe 3-2016. www.Auris-Verlag.de (ISSN 2199-7977) P. 63-168. (13.00.00 №1)
 22. Salayeva M.S. Pedagogical conditions of use of materials of the Uzbek folk pedagogy in the pedagogy course. ISSN 2311-2158. The Way of Science. 2016. №6 (28). P. 57-59.
 23. Salayeva M.S. Periodization problems, stages of formation and development the educational system of Uzbekistan. ISSN // Actual problems of modern sciences education and training in the region. Elektronik scientific edited volume. 1.2017. P189. P. 195-195. (13.00.00 №1)

**QO'QON UNIVERSITETI
XABARNOMASI**

**KOKAND UNIVERSITY
HERALD**

**ВЕСТНИК КОКАНДСКОГО
УНИВЕРСИТЕТА**

5 / 2022

ISBN: 2181-1695

Bosishga ruxsat etildi 2022-yil 28-dekabr.
Qog'oz bichimi 60x84 1/8 «Libre Franklin, Montserrat»
garniturasida. Shartli bosma tabog'i 8. Adadi 20 nusxa.
Buyurtma rakami № . Baxosi shartnoma asosida.
"Innovatsion rivojlanish nashriyot-matbaa uyi"

bosmaxonasida
chop etildi.

